

Kvantum titkosítás

Modern fizikai kísérletek szeminárium

2015-2016 tavaszi félév

D. G. O.

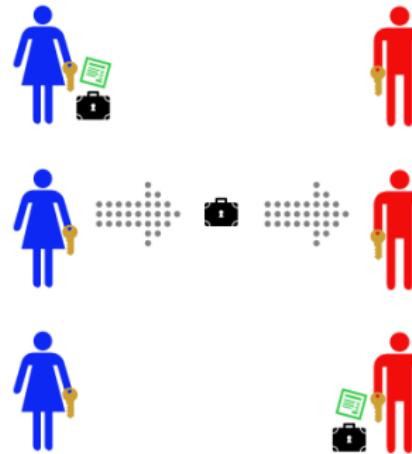
Eötvös Loránd Tudományegyetem

2016. március 11.

Tartalom

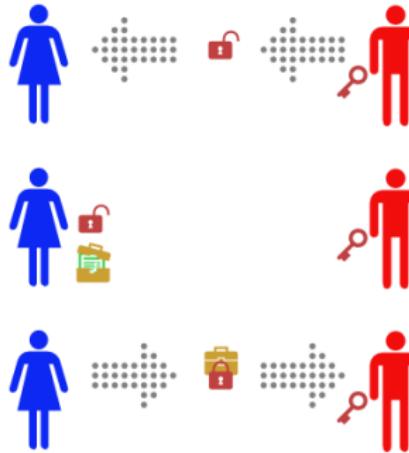
- Klasszikus titkosítás
 - Egyszerű módszerek
 - Problémái
- Kvantummechanika, elméleti bevezetés
- Quantum Key Distribution protokolok
 - Határozatlansági elven alapuló
 - Kvantum összefonódáson alapuló
- Kísérletek, gyakorlati megvalósítások
- Felhasználás, példák

Szimmetrikus titkositás

- Alice (A) és Bob (B) ismeri a kulcsot.
- Ugyanazzal a kulccsal titkosítják és fejtik meg az üzenetet.
- Probléma: Hogyan tudatják egymással mi a titkos kulcs?

Aszimmetrikus titkositás

- Bob csak a publikus kulcsot küldi el, a privát kulcs nála marad.
- Szétoszthatják egymás között a szimmetrikus kulcsot.

Klasszikus public key distribution

- Determinisztikus algoritmussal a nyílt kulcs kódolja az üzenetet.
- Egy **gyakorlatilag** kivitelezhetetlen algoritmus tudná visszafejteni.
- Titkos kulccsal egyszerű a visszafejtés.
- Két fő csoport:
 - Prímfelbontáson alapuló
 - Diszkrét logaritmus eljáráson alapuló

Prímfelbontáson alapuló eljárások problémája

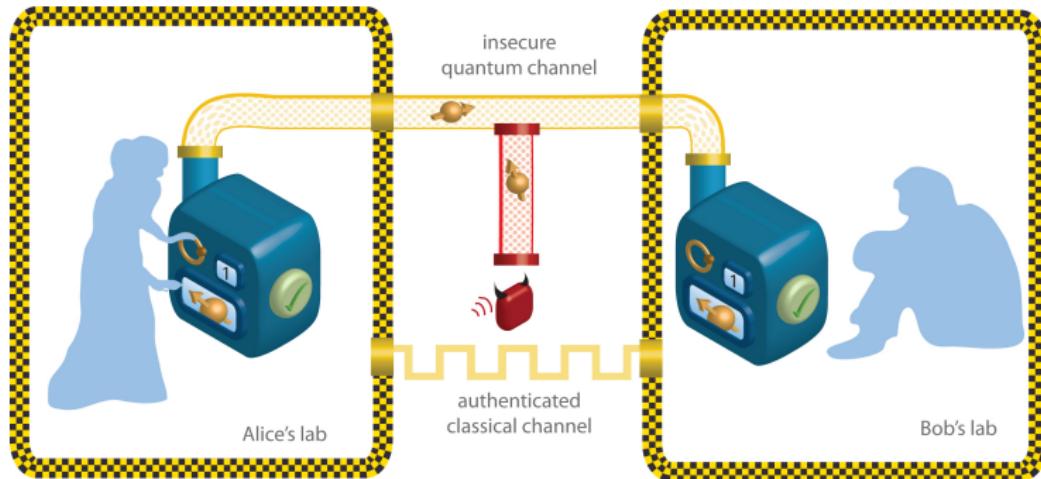
- RSA algoritmus vázlata:
 - 1 Generálunk p, q prímszámokat.
 - 2 Publikus kulcs egyik eleme: $n = p \cdot q$.
 - 3 Titkos kulcs: $d = (p - 1) \cdot (q - 1)$.
- Felbontva n -t kitalálható d a titkos kulcs.
- 2009 december: RSA-768 (kb. 768 bites publikus kulcs) faktorizációja:
 - 2 évig tartott.
 - Megfelel 2000 évnyi számolásnak 2.2 GHz-es AMD Opteron processzoron.
- 2016-ban ajánlott legalább 2048 bites kulcs.

Prímfelbontáson alapuló eljárások problémája

■ Problémák:

- Mai legjobb prímfelbontó algoritmusok futásideje szám nagyságával exponenciálisan növekednek, de nem bizonyított, hogy nincs *elég gyors* algoritmus a prímfelbontásra.
- Mindig növelni kell a kulcs méretét
- Kvantumszámítógépekkel lehet polinomiális időben felbontani prímet.
Eddigi legnagyobb prím, amit faktorizáltak, 2012-ben 56153.
- Kvantumszámítógépek ha elterjednek, klasszikus algoritmusok könnyen feltörhetőek.
- (Hasonló problémák más klasszikus aszimmetrikus kriptografiára.)

Kvantumkriptográfia alapjai

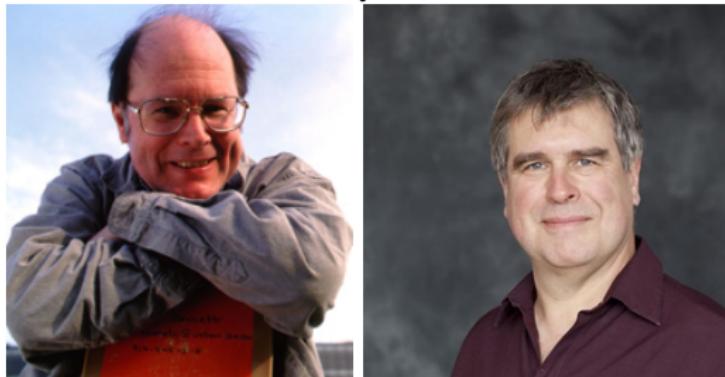
- Kvantumos csatornán osztják meg a kulcsot.
- Kvantumállapotot osztanak meg.
- Például egy foton, aminek a spinje az információ.

Határozatlansági elven alapuló eljárások

■ Eljárás vázlat:

- Kulcsot szeretnénk generálni, amit csak Alice és Bob ismerhet.
- A teljes kulcs: bitek, fotonok mérésének eredménye.
- Alice polarizált fotonokat küld véletlenszerű bázisokban.
 $|\psi_1\rangle, |\psi_2\rangle, |\psi_3\rangle, \dots$
- Bob méri a fotonokat véletlenszerű bázisokban.
- Összes mérés után kijelentik milyen bázisokban mértek.
- Ahol a bázisaik megegyeztek, azokból áll a kulcsuk.

BB84 protokol

- Charles Bennett, Gilles Brassard, 1984
- Első kvantumtitkosítási protokol

BB84 protokol

- Alice polarizált fotonokat küld.
- 2 féle bázisban kódolhatja 1-et és 0-t.
 - (+) bázis:
 - 0: $|\rightarrow\rangle$
 - 1: $|\uparrow\rangle$
 - (\times) bázis:
 - 0: $|\nearrow\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}}(|\uparrow\rangle + |\rightarrow\rangle)$
 - 1: $|\nwarrow\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}}(|\uparrow\rangle - |\rightarrow\rangle)$
- Alice 4 állapotból összerakott sorozatot küld, pl.

Választott bázis	+	+	\times	+	\times	\times	\times	+
Küldött foton	$ \uparrow\rangle$	$ \rightarrow\rangle$	$ \nearrow\rangle$	$ \uparrow\rangle$	$ \nwarrow\rangle$	$ \nearrow\rangle$	$ \nwarrow\rangle$	$ \rightarrow\rangle$
Küldött bit	1	0	1	1	1	0	0	0

BB84 protokol

■ Alice küld egy $|\psi\rangle$ állapotot.

■ Bob 2 db mérőműszere:

$$\hat{P}_+ = |\uparrow\rangle\langle\uparrow|$$

- Ha $|\psi\rangle = |\rightarrow\rangle$, akkor 0-t mér (nincs beütés a fotonszámlálón)
- Ha $|\psi\rangle = |\uparrow\rangle$, akkor 1-t mér (van beütés a fotonszámlálón)
- Ha $|\psi\rangle = |\nearrow\rangle$ vagy $|\nwarrow\rangle$ akkor 0-t vagy 1-t mér 50 % valószínűsséggel.

$$\hat{P}_x = |\nwarrow\rangle\langle\nwarrow|$$

- Ha $|\psi\rangle = |\nearrow\rangle$, akkor 0-t mér (nincs beütés a fotonszámlálón)
- Ha $|\psi\rangle = |\nwarrow\rangle$, akkor 1-t mér (van beütés a fotonszámlálón)
- Ha $|\psi\rangle = |\rightarrow\rangle$ vagy $|\uparrow\rangle$ akkor 0-t vagy 1-t mér 50 % valószínűsséggel.

BB84 protokol

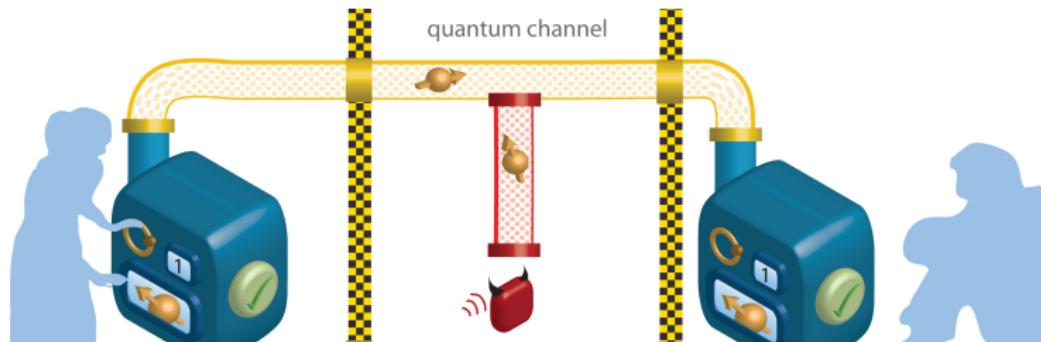
■ Példa

Alice bázisa	+	+	×	+	×	×	×	+
Küldött foton	↑	→	↖	↑	↖	↗	↗	→
Bob bázisa	+	×	×	×	+	×	+	+
Bob mért értéke	1		1			0		0

- Alice és Bob nyílvánosan megosztja bázisait ezután.
- Ahol bázisaik megegyeznek, ott ugyanaz az érték.
- Az értékeket senki más nem tudhatja, csak a bázist.
- Ahol bázisaik megegyeznek, az lesz a kulcs!
- Titkos kulcs: 1100

BB84 protokol

- Lehallgathatja-e valaki őket?

- $|\psi\rangle$ valamelyik bázis sajátvektora, de nem lehet tudni melyiké!
- Ha véletlen rossz bázisban mérünk, információt vesztünk.
- Módszer lehetne:
 - Lemásoljuk az állapotot.
 - Miután Alice és Bob megmondják bázisaikat, megmérjük azt.

Nemklónozhatósági tételek

- Le lehet-e másolni kvantumállapotot?
- Többrészecske kvantummechanika: tenzorszorzat tér.
- A másoló gép a következőt tegye:

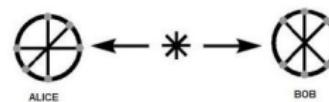
$$U : |\varphi\rangle \otimes |0\rangle \mapsto |\varphi\rangle \otimes |\varphi\rangle, \forall |\varphi\rangle \quad (1)$$

- Időfejlődés operátor unitér, ezért a gép unitér transzformációt végez.
- Bizonyítani lehet: nincs ilyen unitér transzformáció.

Kvantum összefonódáson alapuló eljárás E91 protokol

- Artur Ekert, 1991

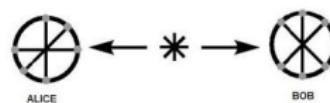
E91 protokol

- Közös forrásból elektronokat küldünk Alicenak és Bobnak.

$$|\psi\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}} (| \uparrow\downarrow \rangle + | \downarrow\uparrow \rangle) \quad (2)$$

- Alice és Bob nem tudják előre mit fognak mérni, de tudják hogy a másik ellentétes spinvetületet mér, ha ugyanabban a bázisban mérünk.
- Legyenek bázisaink:
 $\phi_1^A = 0^\circ, \phi_2^A = 45^\circ, \phi_3^A = 90^\circ$
 $\phi_1^B = 45^\circ, \phi_2^B = 90^\circ, \phi_3^B = 135^\circ$

E91 protokol

■ Kulcskészítés:

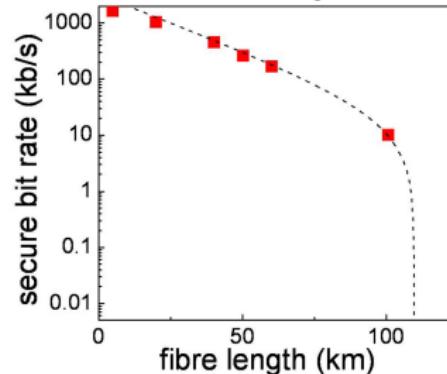
- 1 Véletlenszerűen választanak minden elektronspin mérésre egy bázist.
- 2 Mérések végén megosztják bázisaikat.
- 3 Ahol ugyanabban a bázisban mértek, az a kulcs értéke.

■ 2/9 valószínűséggel választanak ugyanolyan bázist: az összes mérés 2/9-e lesz a teljes kulcs.

E91 protokol

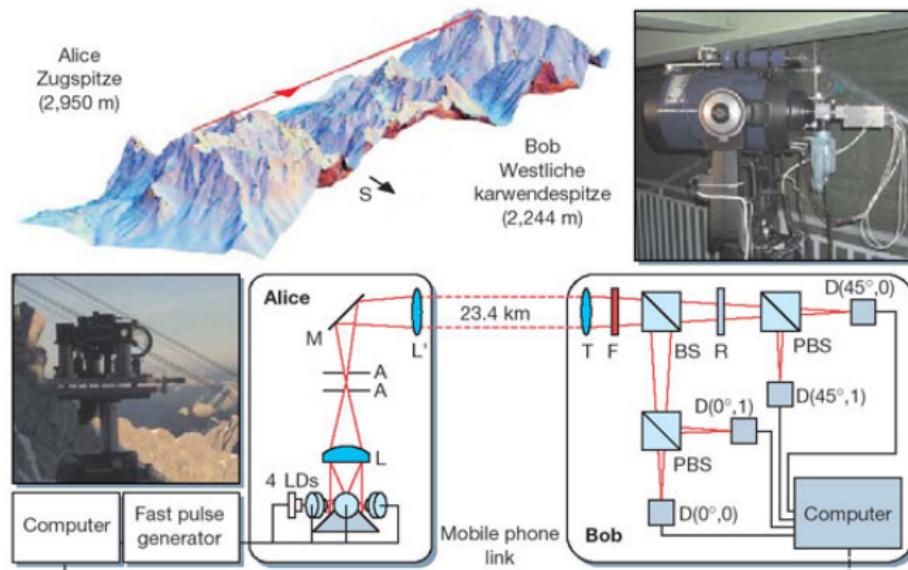
- Valaki megváltoztathatja Bob vagy Alice elektronjait.
- Így nem lesznek ugyanazok a kulcsok.
- Ellenőrzés:
 - Nem azonos bázisban mért elektronok korrelációját mérjük.
 - Ezek megoszthatók: nem a kulcs részei.
 - $E(a, b) = P_{++}(a, b) + P_{--}(a, b) + P_{+-}(a, b) + P_{-+}(a, b)$
 - $S = E(\phi_1^A, \phi_1^B) - E(\phi_1^A, \phi_3^B) + E(\phi_3^A, \phi_1^B) + E(\phi_3^A, \phi_3^B)$
 - $S = 2\sqrt{2}$, ha nincs lehallhatás (Bell egyenlőtlenségek).
 - $S \leq 2$, ha minden elektron lehallgatódott.
- BB84 protokolban ahoz, hogy megtudjuk jók-e a kulcsok meg kell azokat osztani részben.

Kísérletek: 2008, Toshiba, University of Cambridge

- BB84 módszert alkalmazták

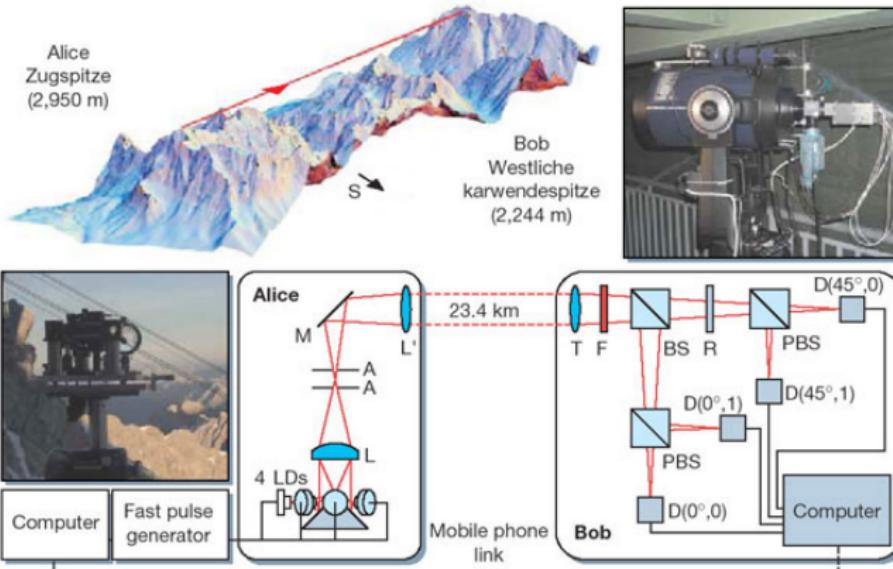
Kísérletek: Kurtsiefer, 2002, A step towards global key distribution

- Ausztria, 23.4 km szabad optikai út
- BB84 módosított változata

Kísérletek:

Kurtsiefer, 2002, A step towards global key distribution

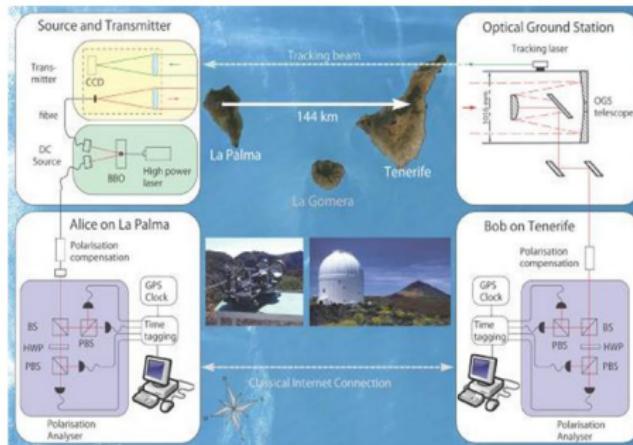
- 18-20 dB veszteség
- 1.5-2 kbit/s
- Földközeli keringésű műhold kulcstovábbításhoz majdnem jó.

Kísérlet:

Kanári szigeteki kvantum összefonodás kísérlet, 2006

Entanglement over 144km free-space

In collaboration with:

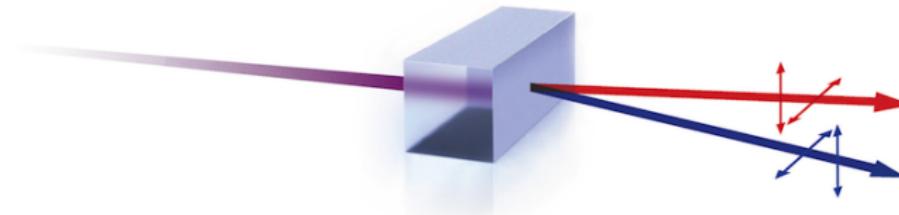
AUSTRIAN RESEARCH CENTERS

Free-Space distribution of entanglement and single photons over 144 km,

R. Ursin, F. Tiefenbacher, T. Schmitt-Manderbach, H. Weier, T. Scheidl, M. Lindenthal, B. Blauensteiner, T. Jennewein, J. Perdigues, P. Trojek, B. Ömer, M. Fürst, M. Meyenburg, J. Rarity, Z. Sodnik, C. Barbieri, H. Weinfurter, A. Zeilinger, submitted

Kísérlet:**Kanári szigeteki kvantum összefonodás kísérlet, 2006**

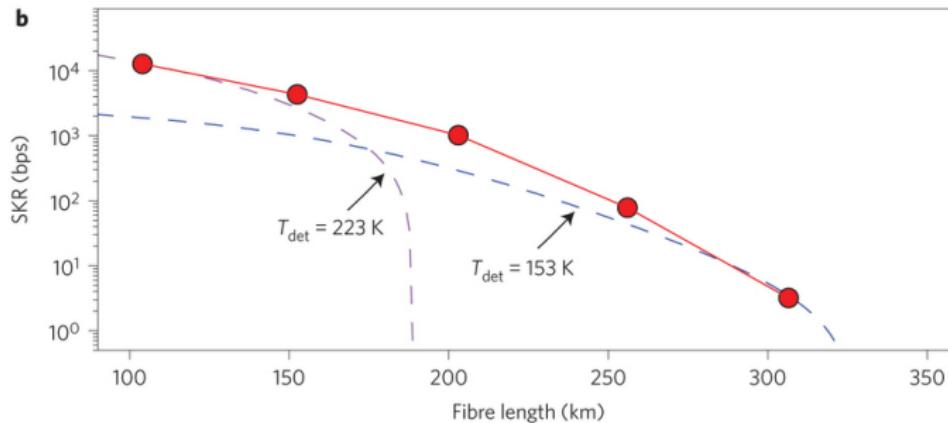
- 144 km, szabad optikai út
- 355 nm hullámhosszú lézer
- Összefonódott fotonokat küldtek: $\frac{1}{\sqrt{2}} (|H\rangle_A |V\rangle_B - |V\rangle_A |H\rangle_B)$
- Beta Barium Borate (BBO) nemlineáris kristályt használtak.

Kísérlet:**Kanári szigeteki kvantum összefonodás kísérlet, 2006**

- 75 s alatt 178 bites kulcsot küldtek.
- Mért $S \approx 2.508$ ($2\sqrt{2} \approx 2.828$).
- kb. 30 dB veszteség
- Low Earth Orbit műholdak - Föld között kb. 1 nagysegrenddel nagyobb lenne a veszteség

Kísérlet: University of Geneva, 2015

- Leghosszabb út: 307 km, University of Geneva, 2015 (COW protokol).
- 307 km-en 3.2 kbit/s

Üzleti felhasználás

- QKD-t nyújtó vállalatok: ID Quantique, MagicQ Technologies, QuintessenceLabs, SeQureNet

Q-BOX WORKBENCH™
Uncompromising QKD Research™

Felhasználás

- 2004, Bécs, első banki transzfer.
- 2007, Svájcban népszavazáshoz először használtak adatovábbításra
- DARPA 2004 óta 10 csomópontos quantum key distribution network
- Los Alamos Nation Laboratory: QKD network, de van központi hub
- 2008 óta EU Quantum Cryptography network: SECOQC (Secure Communication Based on Quantum Cryptography)
- Kvantum titkosított rendszerek ma még nagyon kevés helyen használatosak, ezek szinte minden kísérleti jellegűek.

Források

- Bob és Alice grafika: <https://wordtothewise.com/2014/09/cryptography-alice-bob/>
- Diszkrét logaritmus eljárás: https://en.wikipedia.org/wiki/Discrete_logarithm
- RSA algoritmus: https://en.wikipedia.org/wiki/RSA_%28cryptosystem%29
- RSA-768 faktorizáció: https://en.wikipedia.org/wiki/RSA_numbers#RSA-768
- Prímfaktorizáció kvantumszámítógéppel: https://en.wikipedia.org/wiki/Shor%27s_algorithm
- Kvantumos Alice és Bob grafika: <http://www.proselex.net/Pages/SecretCommunication.aspx>
- QKD: https://en.wikipedia.org/wiki/Quantum_key_distribution
- BB84: <https://en.wikipedia.org/wiki/BB84>
- Benedikt Mihály jegyzete: <http://titan.physx.u-szeged.hu/~benedict/KvinfJ04.pdf>
- Bennet kép: <http://www.cs.bu.edu/new-CS-web/content/research/colloquium/10-Bennett.shtml>
- Brassard kép: <http://www.iro.umontreal.ca/~brassard/>
- Nemklónozhatósági téTEL: https://en.wikipedia.org/wiki/No-cloning_theorem
- Artur Ekert: https://en.wikipedia.org/wiki/Artur_Ekert
- E91 protokol: <http://physweb.bgu.ac.il/COURSES/QuantumMechCohen/Contributions/yoav.pdf>
- E91 protokol: <http://www.ux1.eiu.edu/~nilic/Nina%27s-article.pdf>

Források

- Toshiba kísérlet: <http://spie.org/newsroom/technical-articles-archive/1519-record-quantum-cryptography-bit-rate-enables-ultrasecure-fiber-networks?ArticleID=x34398>
- Toshiba kísérlet arxiv: <http://arxiv.org/pdf/0810.1069.pdf>
- Kurtsiefert, A step towards global key distribution:
<http://www.nature.com/nature/journal/v419/n6906/abs/419450a.html>
- Kurtsiefert, A step towards global key distribution:
http://xqp.physik.uni-muenchen.de/publications/files/articles_2002/nature_419_450.pdf
- Kanári szigeteki kísérlet: <http://lanl.arxiv.org/pdf/quant-ph/0607182v2>
- Spontaneous parametric down-conversion:
https://en.wikipedia.org/wiki/Spontaneous_parametric_down-conversion
- BBO kristály: <http://nautil.us/issue/2/uncertainty/the-rise-of-the-uncertain>
- Leghosszabb QKD: <http://arxiv.org/pdf/1407.7427v1.pdf>

Vége.